



## ת"פ 6219/05 - יצחק מוסרי נגד מדינת ישראל - המרכז לגביית קנסות

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"פ 6219-05 מ.י. פרקליטות מחוז ת"א - פלילי נ' זאדה(עציר) ואח'  
תיק חיצוני:

|                                                                                           |                   |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------|
| בפני מבקש                                                                                 | כב' השופט ירון גת |
| נגד משיבה                                                                                 |                   |
| יצחק מוסרי באמצעות ב"כ עוה"ד אלעד רט (מטעם הסניגוריה הציבורית)                            |                   |
| מדינת ישראל - המרכז לגביית קנסות<br>באמצעות עוה"ד ריכטנברג מפרקליטות מחוז תל-אביב (אזרחי) |                   |

### החלטה

לפניי בקשה לביטול פקודת המאסר חלף קנס, שהוצאה על ידי המשיבה כנגד המבקש במסגרת הליכי הגבייה בתיק זה.

### רקע עובדתי

- המבקש הורשע במסגרת **הסדר טיעון** בשורה של עבירות שיוחסו לו, בכתב אישום מתוקן, ובכללן: קשירת קשר לביצוע פשע, קבלת דבר במרמה, הוצאת שיק ללא כיסוי, וקבלת נכסים שהושגו בפשע.
- ביום 14.1.07 אישר בית המשפט את הסדר הטיעון בין הצדדים וגזר על המבקש את העונשים **המוסכמים** הבאים:
  - א. 50 חודשי מאסר בפועל;
  - ב. 12 חודשי מאסר על תנאי;
  - ג. **קנס בסך של 25,000 ₪ או שמונה חודשי מאסר תמורתו;**
  - ד. **פיצוי למתלוננים בסך של 200,000 ₪.**
- המבקש ריצה את עונש המאסר שנגזר עליו ושוחרר ביום 6.11.08.
- עד למועד שחרורו ממאסר זה שילם המבקש סכום מצטבר של 75,000 ₪ על חשבון רכיבי הענישה הכספיים



שנגזרו עליו.

5. בין התאריכים 27.11.12 - 21.10.14 ריצה המבקש עונש מאסר נוסף, לתקופה של שנתיים שנגזרו עליו לאחר שהורשע בתיק אחר.
6. במהלך חודש ספטמבר 2014 נמסר למבקש כי הוצאה נגדו פקודת מאסר חלף קנס. בעקבות זאת פנה המבקש לבית המשפט.
7. ביום 7.10.14 עיכב בית המשפט את ביצוע פקודת המאסר עד להחלטה בבקשה.
8. ביום 19.10.14 עלה בידי המבקש לשלם סך נוסף של 25,000 ₪, כך שבסה"כ שילם המבקש עד כה סכום מצטבר של 100,000 ₪.
9. ביום 21.10.14 שוחרר המבקש מבית הסוהר.

### **תמצית טענות הצדדים**

#### טענות המבקש

10. המבקש העלה בבקשתו שתי טענות עיקריות.
11. הטענה העיקרית הראשונה הנה טענה משפטית עקרונית, לפיה יש לקבוע כי המבקש שילם את מלוא סכום קרן הקנס, כך שלא ניתן עוד להפעיל נגדו את רכיב המאסר חלף קנס, שכן זה שולם.
12. לטענת המבקש, יש לפרש את סעיף 3(ד) לחוק המרכז לגביית קנסות ככזה שאינו חל על מאסר חלף קנס, אלא רק קובע את סדרי הקדימות בהליכים רגילים של גבייה.
13. לטענתו, דרך הפרשנות המסורתית של המרכז לגביית קנסות את סעיף 77(ג) לחוק העונשין הינה שגויה מעיקרה ובלתי חוקתית.
- סעיף זה, אשר פותח במילים "לעניין גבייה", עשוי להתפרש ככזה החל אך ורק לעניין גבייה, אך לא לעניין האפשרות להפעלת מאסר חלף קנס.
14. בהקשר זה נטען שלפי סעיף 34כא לחוק העונשין, תשל"ז-1977 אם קיימים שני פירושים סבירים לחוק פלילי, יש להעדיף את זה המיטיב יותר עם מי שאמור לשאת באחריות הפלילית לפי אותו דין.
- לטענת המבקש ישנה חובה חוקתית להעדיף את הפרשנות הפוגעת פחות בחירותו של אדם. הדבר מתחייב מסעיף 5 לחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, ומסעיף 8 לחוק זה הקובע את עיקרון המידתיות.



15. לבסוף נטען כי במקרה זה נגזר על המבקש קנס נמוך יחסית לסכום הפיצוי.

מהיחס בין סכום הפיצוי לבין סכום הקנס עולה שהקנס משמש למעשה בפועל כאמצעי לגביית הפיצוי, וזאת בניגוד לכוונת המחוקק והפסיקה.

16. טענתו העיקרית השנייה של המבקש הנה פרוצדוראלית.

17. לטענת המבקש, נפלו מספר פגמים פרוצדוראליים בהליך להוצאת פקודת המאסר, אשר הביאו לכך שפקודת המאסר נחתמה מבלי שהתקיימו התנאים המקדמיים שנקבעו לכך בחוק ובפסיקה.

18. הפגמים עליהם מצביע המבקש הם: אי קבלת שני מכתבי דרישת תשלום, כפי שנדרש בסעיף 5 לחוק המרכז לגביית קנסות; אי קיום הפרוצדורה שנקבעה בסעיף 6(א) לפקודת הנציבות, שכן לא קוימה שיחת הסבר עם המבקש בהתאם לפקודה; אי מתן הסבר למבקש בדבר זכותו להגיש בקשה לבית המשפט לדחיית מועד ביצוע עונש המאסר בגין אי תשלום הקנס; ואי מסירת עותק מפקודת המאסר.

19. לטענת המבקש, פקודת המאסר שהובאה לחתימת שופט בית המשפט הופקה בטרם קוימו התנאים שנקבעו בחוק, ובטרם חלפה התקופה שהוקצבה למבקש במכתב ההתראה שקיבל.

#### תגובת המשיבה

20. לטענת המשיבה יש לדחות את הבקשה, שכן אין כל הצדקה לבטל את פקודת המאסר וריצוי המאסר שנגזר על המבקש, אשר לא שילם את חובו כפי שנגזר בגזר הדין.

21. לטענת המשיבה הוראת סעיף 77(ג) לחוק העונשין הינה ברורה, וטענת המבקש לפיה תשלום סכום המיועד לפיצוי בגובה סכום הקנס כמוה כתשלום קנס - הינה מלאכותית.

22. באשר לטענה השנייה שהעלה המבקש, טוענת המשיבה כי היא פעלה בסבירות ובמידתיות במסגרת אכיפת תשלום הקנס, כפי שנקבע על-ידי בית המשפט.

23. פקודת המאסר הופקה ונמסרה כדיון, ודרישת התשלום וההתראה נשלחו עוד בטרם הפעלת פקודת המאסר שהתקבלה בשירות בתי הסוהר.

24. בנוסף טענה המשיבה כי אין חובה לקיים דיון בטרם הוצאת צו המאסר, שכן מדובר בגזר דין אשר ניתן בפני המבקש, ואין בכך כדי לפגוע בזכותו להליך הוגן.

25. לבסוף נטען שהמבקש היה יכול להגיש ערעור על גזר דינו במועד, ואין לדון בביטול קנס או נפקות קנס בגדר הליך השגה.

#### דין והכרעה



26. לאחר בחינות טענות הצדדים באתי לכלל מסקנה כי דין הבקשה להידחות.

פרשנות סעיף 77(ג) לחוק העונשין, תשל"ז-1977 וסעיף 3(ד) לחוק המרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות, תשנ"ה-1995

27. לדידי לשון החוק בסעיפים 77(ג) לחוק העונשין ו-3(ד) לחוק המרכז לגביית קנסות ברורה ואינה ניתנת למספר פרשנויות.

לפיכך, אין מקום להיזקק לכלל הפרשני הקבוע בסעיף 34כא לחוק העונשין.

28. הביטוי "לענין גבייה", המופיע בלשון סעיף 77(ג) לחוק העונשין מתייחס גם למאסר חלף קנס, שכן המאסר חלף קנס הנו חלק מפעולות הגבייה ואינו רכיב עונשי כשלעצמו.

ברע"פ 837/12 מדינת ישראל נ' גוסקוב (להלן: "פרשת גוסקוב"), נקבע בהקשר זה:

"נזכיר, כי מטרת המאסר חלף קנס היא להביא לתשלום הקנס, והיא אינה נושאת בחובה תכלית עונשית כשלעצמה. אין תכליתו של הסדר זה לשלול את חרותו של הפרט כאמצעי ענישה על שלא שילם את הקנס, אלא להביא את החייב לשלם את הקנס; כך אף עולה מסעיפים 71(ג) ו-71(ד) לחוק העונשין, שלפיהם ניתן לרצות גם חלק מתקופת המאסר חלף הקנס."

29. לפיכך, אין בידי לקבל את טענת המבקש, לפיה סעיף זה, אשר פותח במילים "לענין גבייה", עשוי להתפרש ככזה החל אך ורק לענין גבייה, אך לא לענין האפשרות להפעלת מאסר חלף קנס.

30. בנוסף, ניתוח תכליתי של סעיף 77(ג) לחוק העונשין ושל סעיף 3(ד) לחוק המרכז לגביית קנסות מוביל למסקנה כי תכלית החקיקה הנה ליתן עדיפות מובהקת לשיפוי ולפיצוי קורבנות העבירה על פני כל רכיב כספי אחר, לרבות קנס.

31. פרשנות תכליתית זו, אף בהקשר של מאסר חלף קנס, נלמדת גם מפסיקתו הברורה של בית המשפט העליון בבג"ץ 3551/09 רוני שוורץ נ' המרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות ואח' (להלן: "פרשת שוורץ").

בפרשת שוורץ נדונה עתירה נגד החלטת בית משפט המחוזי המורה כי פירעון תשלום הפיצויים שהושתו על העותר בגזר דין פלילי יבוא לפני פירעון הקנס שהושת עליו בגזר הדין.

לטענת העותר, פרשנות המרכז לגביית קנסות, לפיה התשלומים נזקפים תחילה לטובת חשבון הפיצויים ורק לאחר מכן לטובת חשבון הקנס, אינה תואמת את לשון החוק ויש בה כדי להחמיר את הענישה יתר על המידה, ושלא בסמכות.

העותר העלה מספר נימוקים. ראשית, נטען על-ידו כי סעיף 3(ד) לחוק המרכז לגביית קנסות אינו חל במצב דברים בו אדם בחר לשלם את הקנס שהוטל עליו מרצונו או במועד שנקבע. לגישת העותר, סעיף 3(ד) חל רק על חייב, קרי אדם שלא שילם את חובו במועד. שנית, נטען כי הכפפת תשלום הקנס לתשלום הפיצויים מעקרת את המשמעות של הטלת קנס לצד חלופת מאסר, ולמעשה שוללת מן האסיר את היכולת לצמצם את שלילת חירותו. שלישית, נטען כי בהיעדר



הסמכה מפורשת בחוק, אין בית המשפט מוסמך להטיל על אדם עונש מאסר במקרה שהפיצויים, כולם או מקצתם, לא שולמו במועד.

בית המשפט העליון דחה את טענות העותר וקבע כי:

"סעיף 3(ד) לחוק ביקש לקבוע סדר היררכי מוגדר ומפורש לפירעון החובות, כך שתשלום הפיצויים לנפגעי העבירה יזקף ראשון, ורק לאחריו יפרעו הקנסות המשולמים לקופת המדינה. כך - וכפי העולה מן העתירה - נהגו המשיבים בנסיבות העניין שלפנינו, ובכך לא מצאנו כל פגם. ממילא לא מצאנו כל פגם בהחלטת בית המשפט המחוזי אשר לא התערב בהיבט זה שהעלה העותר.

זאת ועוד, אף בחינת טענות העותר לגופן לא הובילה אותנו למסקנה שונה, שכן לא מצאנו יסוד לפרשנות העותר, לפיה הוראת סעיף 3(ד) לחוק חלה אך על מי שלא שילם את חובותיו מרצון ובמועד. מספר טעמים עומדים בבסיס עמדתנו זאת. ראשית, לשונו הברורה של סעיף 3(ד) לחוק, והשימוש בתיבה "שולם" על פני התיבה "נגבה", מעידים על שלילת נפקותה של רציית פירעון החוב או תזמונו, כך שגם תשלום שיינתן במועד ומרצון, קרי "שולם", יפול בגדרי סעיף 3(ד) לחוק. שנית, אין להניח כי המחוקק ביקש ליצור הבחנה לפיה אוצר המדינה הוא שיהנה מהתשלומים המשולמים במועד ואילו נפגעי העבירה יאלצו לקבל את פיצוייהם רק אם אלה שולמו באיחור ותוך הפעלת מנגנון הגבייה. הבחנה כאמור מובילה לאבסורד ואין לקבלה. שלישית, בחינתו של סעיף 77(ג) לחוק העונשין מעידה גם היא על העדפת הפיצוי לנפגעי עבירה על פני תשלום הקנס, שכן הסעיף מורה: "לענין גביה, דין פיצויים לפי סעיף זה כדין קנס; סכום ששולם או נגבה על חשבון קנס שיש בצדו חובת פיצויים, יזקף תחילה על חשבון הפיצויים" (ראו גם: ע"פ 10632/07 מנשה מזרחי נ' מדינת ישראל, פורסם בנבו 10.6.2008).

32. לא מצאתי כל הצדקה לטענת המבקש לפיה יש להבחין בין עניינו לבין פרשת שוורץ, שכן הוא כבר שילם בפועל את סכום הקנס ואילו בפרשת שוורץ הסכום טרם שולם.

על פי לשון החוק, כמו גם מתכליתו, אין כל טעם והיגיון להבחנה שכזו.

סעיף 77(ג) מציין מפורשות כי הוא מתייחס לכל "סכום ששולם או נגבה... יזקף תחילה...". קרי, הסעיף חל במפורש גם במקרה בו סכום הקנס כבר שולם.

33. בנוסף, לא ניתן לקבל טענה גורפת כי בכל מקרה בו הוטל מאסר חלף קנס, שולם סכום הקנס במלואו ולא שולם מלוא סכום הפיצויים אין זה מוצדק לקבוע כי הסכום ששולם יזקף תחילה על חשבון הפיצויים, גם לצרכי הפעלת המאסר חלף הקנס.

לדוגמא, במקרה בו הוטלו על נאשם עונשים הכוללים תשלום קנס בסך 25,000 ₪ או מספר חודשי מאסר תמורתם ופיצויים בסך 25,000 ₪, והנאשם שילם רק סך של 25,000 ₪, ויש לו יכולת כלכלית לשלם עוד 25,000 ₪, אך הוא נמנע מלעשות כן במתכוון - לא ניתן לקבל טענה שאין זה מוצדק לקבוע כי הסכום ששולם יזקף תחילה על חשבון הפיצויים, גם לצרכי הפעלת המאסר חלף הקנס.



34. המבקש טוען, למעשה, לשינוי הסדר חקיקתי בדבר קדימות הפיצוי לקנס, ולדידי הדבר צריך להיעשות במסגרת תיקון הסעיפים הרלוונטיים על-ידי המחוקק, ולא במסגרת מתן פרשנות מלאכותית לסעיף.

מסגרת הביקורת השיפוטית בהשגה על החלטות המרכז לגביית קנסות

35. מסגרת הביקורת השיפוטית בהשגה על החלטות המרכז לגביית קנסות נקבעה בעיקרה בפרשת גוסקוב.

36. בפרשת גוסקוב נפסק:

"הזכות להליך הוגן היא מיסודות המשפט החוקתי שלנו. פגיעה מהותית בזכות להליך הוגן עשויה כאמור לעלות לכדי פגיעה מהותית ביכולת להתחקות אחר האמת ובזכות החוקתית לחרות ולכבוד האדם (ע"פ 2144/08 מונדרוביץ נ' מדינת ישראל). חרותו של אדם עומדת בדרגה גבוהה, אולי מכל גבוהה, בסולם השיפוט. על חשיבותה רוב מלים אך למותר.

מנגד, ישנם אינטרסים ציבוריים נוספים, שהם כבדי משקל ביותר והם שלטון החוק והצורך שחייבים ישלמו חובם ולא יתחמקו מביצוע עונשם. בדילמה זו, האינטרס הציבורי במיצוי משפט צדק בטרם שלילת חרות וניהול הליך הוגן בעניינו של הפרט, עשוי לגבור על שיקולי האינטרס הציבורי במיצוי יעילותם המירבית של הליכי הגביה והאכיפה. ועם זאת, לנגד עיני בית המשפט יעמדו, כמובן, גם כיבוד פסקי הדין ומניעת רמיה, על פי יצר לב האדם שתשלום קנסות לא תמיד קרוב ללבו.

...

התכלית האכיפתית הניצבת ביסוד ההסדר של מאסר חלף קנס תומכת איפוא אף היא במתן אפשרות לחייב להשיג על ההחלטה, בלא שתפתח ההכרעה העקרונית בהליך העיקרי. כך, למשל, אם טוען הפרט כי שילם את הקנס, או כי יש מקום לאפשר דחיה נוספת של התשלום בשל שינוי נסיבות שחל מאז ניתן גזר הדין, יש לאפשר לערכאה שיפוטית להידרש לטענות מעין אלה.

...

בהינתן כלל השיקולים שעל כף המאזניים, ראוי כי במסגרת הליך ההשגה יוכל החייב לבקש עריכת דיון, והדבר יישקל במקרים המתאימים. עם זאת יודגש כאמור, כי אין משמעות הליך ההשגה בחינה מחדש של עניינו של החייב כבמעין הליך ערעורי, ותכליתו אך ורק לבחון את אפשרות תשלום הקנס בטרם יישום שלילת החרות.

יש לדאוג כי מתן הזכות להשיג לא יסרב לאת הליכי הגביה והאכיפה ולא יאפשר ניצולם לרעה באופן שיסכל את האפשרות לגבות את החוב ויניח לחייבים לחמוק מתשלום חובם; מתכונת ההשגה צריך שתיתן מענה לצורך במתן אפשרות אפקטיבית לחייב להביא טענותיו מחד גיסא, ולתכלית שביסוד החקיקה מאידך גיסא.

במסגרת הליך ההשגה יש מקום כי בית המשפט ישקול, במקרים המתאימים, לקיים דיון אם יבקש זאת החייב, כשלנגד עינינו האיזון העדין בין האינטרסים כמפורט מעלה."



37. לדידי, מעבר לאמור בפרשת גוסקוב, מסגרת הביקורת השיפוטית על החלטות המרכז לגביית קנסות ביחס להפעלת מאסר חלף קנס ראוי שתכלול גם ביקורת מנהלית וחוקתית.
38. המרכז לגביית קנסות הנו גוף מנהלי, בעל סמכויות לא מבטלות, וככזה הוא והחלטותיו כפופים לכללי המשפט המנהלי.
- בנוסף, ההחלטות הנוגעות להפעלת מאסר חלף קנס הנן החלטות הנוגעות באופן ישיר לזכותו החוקתית של הפרט לחירות. משכך, החלטות אלו כפופות לכללי המשפט החוקתי בכלל, ולהוראות חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו בפרט.
39. לפיכך, סבורני כי מסגרת הביקורת השיפוטית על החלטות המרכז לגביית קנסות ביחס להפעלת מאסר חלף קנס ראוי שתכלול גם ביקורת מנהלית וחוקתית.
40. למרכז לגביית קנסות שיקול דעת ביחס לאופן גביית החובות וביחס לאופן הפעלת המאסר חלף קנס.
- המרכז לגביית קנסות מחליט באיזה אופן יגבו החובות ומה יהיו הסדרי התשלומים שיוצעו, וכן הוא מחליט האם לפעול להפעלת המאסר חלף קנס, באילו תנאים ומתי.
- אילו ההחלטה בדבר הפעלת המאסר חלף קנס הייתה אוטומטית ונטולת שיקול דעת, לא היה צורך במרכז לגביית קנסות בהקשר זה, ועל כן, מעצם הסמכתו של המרכז לגביית קנסות לפעול וליתן החלטות בסוגיה זו, ברור כי המחוקק בחר להעניק לו שיקול דעת מהותי בסוגיה זו.
41. לדידי, במסגרת הביקורת המנהלית והחוקתית של בית המשפט על החלטות המרכז לגביית קנסות ביחס להפעלת מאסר חלף קנס, על בית המשפט לבחון האם החלטת המרכז לגביית קנסות לוקה בחוסר סבירות קיצונית (ראו עע"מ 7640/13 **רפאל שטוב נ' ועדת האתיקה הארצית**, בג"ץ 389/80 דפי זהב בע"מ נ' רשות השידור, פ"ד לה(1) 421, 437 (1981)), ובג"ץ 1027/04 **פורום הערים העצמאיות נ' מועצת מקרקעי ישראל** או בחוסר מידתיות ממשית.
42. על מנת להעריך את סבירות ההחלטות של המרכז לגביית קנסות ביחס להפעלת מאסר חלף קנס ואת מידתיותן, יש לסקור את הפסיקה בנושא.
- בע"פ 2143/10 **אברהם שלום נ' מדינת ישראל** נפסק, כי יש פגם בתוצאה הכוללת לפיה אי תשלום הפיצוי והקנס יגרור מאסר בפועל נוסף, שכן הכלל הוא כי לא ניתן להטיל מאסר במקום פיצוי שלא שולם.
- בע"פ 4782/97 **בסימי נ' מדינת ישראל** נקבע, כי "אילו חפץ המחוקק בקביעת מאסר כאמצעי להבטחת תשלום הפיצויים היה עושה כן במפורש".
- בע"פ 1100/91 **מדינת ישראל נ' ג'פרי** נקבע, כי במאסרו של אדם אך ורק בשל חוסר יכולתו הכלכלית לשאת בתשלום הקנס ישנה פגיעה קשה בעיקרון השוויון, שכן עבריו בעל אמצעים יוכל לשלם את הקנס ולא יאלץ לשהות מאחורי סורג ובריח, בעוד שמי שאין ידו משגת - יאלץ לרצות עונשו מאחורי סורג ובריח.
- בע"פ 435/88 **מנשה ניסים נ' מדינת ישראל** נקבע כי ניתן להעלות ספק אם אכן ראוי מבחינת המגמה החקיקתית



שפיצוי אשר נועד כולו להטבת נזקו של קורבן העבירה יומר בענישה במאסר, אשר אין לקורבן כל תועלת ממנו.

בע"פ 8458/11 יוסי שובל נ' מדינת ישראל נפסק כי יש למנוע מלכתחילה מצב בו תוצאת שילוב העונשים - פיצוי, קנס, והמאסר חלף קנס, תאפשר כליאת הנידון במאסר עקב אי תשלום הפיצוי, ולכן נדרש יחס מידתי בין הרכיבים. המבחן הינו אובייקטיבי כאשר התוצאה המעשית היא הקובעת, ויש לבחון האם התוצאה הינה מידתית והולמת.

בעפ"ג (י-ם) 2122/08 אליהו נ' מדינת ישראל נקבע כי במצב דברים לפיו המערער הוא זה שהניע את בית המשפט לבחון אפשרות של הטלת פיצוי לטובת המתלוננים בסכום משמעותי כאמצעי שיאפשר הקלה בעונש המאסר, הן כוונתו של בית המשפט והן הוראת החוק הברורה, מובילות למסקנה לפיה כל עוד לא שילם המערער את מלוא יתרת הפיצוי למתלוננים, דינו כמי שלא שילם את הקנס. משכך, יש מקום להפעלת חלופת המאסר שנקבעה בפסק הדין במקרה של אי-תשלום הקנס.

43. לאור העולה מהפסיקה, סבורני כי במסגרת בחינת סבירות החלטות המרכז לגביית קנסות ביחס למאסר חלף קנס, ומידתיותו, יש לבחון, בין היתר, את שיקולים הבאים:

א. היחס בין סכום הקנס שנפסק לבין סכום הפיצויים שנפסק;

ב. משך המאסר חלף קנס;

ג. האופן בו הוטל המאסר חלף קנס - לבקשת/בהסכמת הנאשם בטיעונים לעונש/בהסדר טיעון או בגזר דין "רגיל";

ד. הסכום ששולם בפועל, האופן בו שולם והעיתוי בו שולם;

ה. האפשרות לערער על גזר הדין;

ו. העבירות בהן הורשע הנאשם וחומרתן;

ז. יכולותיו הכלכליות של הנאשם;

ח. פרק הזמן שחלף מגזר הדין ועד לשלב בו מתבקשת הפעלת המאסר חלף קנס;

ט. פעולות המרכז לגביית קנסות לגביית החוב, הסדרי התשלומים שהוצעו לנאשם ותגובתו אליהם.

44. בהמשך לכך, בנסיבות בהן: סכום הפיצויים שנפסק גבוה בהרבה מסכום הקנס שנפסק; המאסר חלף קנס הנו ממושך; המאסר חלף קנס הוטל במסגרת גזר דין "רגיל" ושלא לבקשת/בהסכמת הנאשם; שולם בפועל כל סכום הקנס ואף סכום משמעותי מתוך סכום הפיצויים; אין עוד אפשרות מעשית לערער על גזר הדין וסביר להניח כי אילו הוגש ערעור עונש המאסר חלף קנס היה מבוטל; ולנאשם אין יכולות כלכליות לעמוד בתשלום החוב על פי דרישות והצעות המרכז לגביית קנסות - ניתן לקבוע כי הפעלת המאסר חלף קנס על ידי המרכז לגביית קנסות לוקה בחוסר סבירות קיצונית ובחוסר מידתיות ממשית.

לפיכך, בנסיבות שכאלו על בית המשפט למנוע את הפעלת המאסר חלף קנס ולחייב את המרכז לגביית קנסות לפעול



לגביית החוב בדרכים אחרות, עד אשר ישתנו הנסיבות.

מן הכלל אל הפרט - יישום הביקורת השיפוטית במקרה דנן

45. בחינת נסיבות המקרה דנן לאור השיקולים המנחים בבחינת סבירות החלטות המרכז לגביית קנסות ביחס למאסר חלף קנס ומידתיותו, כפי שפורטו לעיל, מובילה למסקנה כי החלטת המרכז לגביית קנסות לפעול להפעלת המאסר חלף קנס בשלב זה הנה סבירה ומידתית.

46. אמנם, במקרה דנן סכום הפיצויים שנפסק גבוה בהרבה מסכום הקנס שנפסק, המאסר חלף קנס הנו ממושך, ושולם בפועל כל סכום הקנס ואף סכום משמעותי מתוך סכום הפיצויים.

ואולם, במקרה דנן הפיצויים, הקנס והמאסר חלף קנס הוטלו במסגרת **הסדר טיעון**, קרי לבקשתו של המבקש עצמו. על הסדר הטיעון **חללים המבקש עצמו ובא כוחו**. כמו כן, הסדר הטיעון **מפרט בהרחבה את אופן התשלום של הקנס והפיצויים, לרבות פריסה לתשלומים**.

חזקה על המבקש כי במסגרת הסדר הטיעון הסכים הן לסכום הפיצויים הגבוה ביחס לסכום הקנס והן למשך המאסר חלף קנס, והכל במטרה לזכות בהקלה ביתר רכיבי הענישה, לרבות ברכיב המאסר בפועל. כמו כן, חזקה על המבקש, במיוחד נוכח פירוט פריסת התשלומים בהסדר, כי הסכים לסכומים לאחר בדיקה ומתוך ידיעה שיוכל לעמוד בתשלום סכומים אלו, בתשלומים המוסכמים.

זאת ועוד, המבקש היה מיוצג בהליך על-ידי סגור, כך שחזקה עליו גם שהבין מהי משמעות הסכמתו, הן מבחינת הוראות הדין ביחס לסדר גביית החובות (קנס ופיצויים) וביחס להפעלת המאסר חלף קנס, והן מבחינת היעדר האפשרות המעשית לערער על גזר הדין.

47. בנסיבות אלו, סבורני כי החלטת המרכז לגביית קנסות לפעול להפעלת המאסר חלף קנס בשלב זה הנה סבירה ומידתית.

48. בהקשר זה ראוי לציין כי במסגרת הביקורת המנהלית והחוקתית על בית המשפט לבחון גם את ניקיון כפיו של המבקש.

בנסיבות שתוארו לעיל, סבורני כי בקשתו של המבקש לוקה גם בחוסר ניקיון כפיים, ואף מטעם זה אין להיעתר לה.

למסקנה דומה ניתן להגיע אף מדברי בית המשפט העליון בפרשת גוסקוב:

"מנגד, ישנם אינטרסים ציבוריים נוספים, שהם כבדי משקל ביותר והם שלטון החוק והצורך שחייבים ישלמו חובם ולא יתחמקו מביצוע עונשם.

...

ועם זאת, לנגד עיני בית המשפט יעמדו, כמובן, גם כיבוד פסקי הדין ומניעת רמיה, על פי יצר לב האדם שתשלום קנסות לא תמיד קרוב ללבו.

...



יש לדאוג כי מתן הזכות להשיג לא יסרב לאת הליכי הגבייה והאכיפה ולא יאפשר ניצולם לרעה באופן שיסכל את האפשרות לגבות את החוב ויניח לחייבים לחמוק מתשלום חובם".

#### הטענה לפגמים פרוצדוראליים בפעולת המרכז לגביית קנסות

49. באשר לטענה בדבר שורת פגמים פרוצדוראליים אשר נפלו בהליכים להוצאת פקודת המאסר - לאחר בחינת טענות הצדדים והמסמכים שהוצגו לעיוני סבורני שהמשיבה פעלה בהתאם לדין.

תשובות המשיבה בתגובתה ובמהלך הדיון, המגובות במסמכים, מקובלות עלי, ולא נראה כי נפלו הפגמים הפרוצדוראליים כטענת המבקש.

50. עם זאת, למען הזהירות ותחושת עשיית הצדק עם המבקש, הנני מורה למרכז לגביית קנסות לפעול להפקתה של פקודת מאסר חדשה, תוך נקיטה מחדש בכל ההליכים והתנאים המקדמיים הנדרשים על פי דין, והכל תוך מתן הזדמנות למבקש להסדיר את תשלום חובותיו בטרם הוצאת פקודת המאסר.

הדבר אומנם יגרום לעיכוב בזמן ולעבודה נוספת, אולם לא נראה שיגרם בכך נזק ממשי לאינטרס הציבורי.

#### סוף דבר

51. לאור האמור לעיל, הבקשה נדחית, בכפוף להפקת פקודת מאסר חדשה כאמור לעיל.

#### המזכירות תשלח העתק מהחלטה זו לב"כ הצדדים.

ניתנה היום, ט"ז שבט תשע"ה, 05 פברואר 2015, בהעדר הצדדים.